

СПРАВКА
ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕТО НА МОНИТОРИНГОВИТЕ ПРОГРАМИ, ВКЛЮЧЕНИ В
НАЦИОНАЛНАТА СИСТЕМА ЗА МОНИТОРИНГ НА ОКОЛНАТА СРЕДА
ПРЕЗ 2012 Г.

Справката е изготвена въз основа получената до 31.12.2012 г. в ИАОС информация за обслужването на НАЦИОНАЛНАТА СИСТЕМА ЗА МОНИТОРИНГ НА ОКОЛНАТА СРЕДА

НАЦИОНАЛНА СИСТЕМА ЗА КОНТРОЛ КАЧЕСТВОТО НА ВЪЗДУХА

**Техническо състояние на Националната автоматизирана система за контрол
качеството на атмосферния въздух през 2012 г.¹**

Националната система за мониторинг на околната среда извършва оценка на качеството на атмосферния въздух върху територията на страната, разделена на 6 Района за оценка и управление на качеството на атмосферния въздух (РОУКАВ), утвърдени със Заповед № 1046/03.12.2010 г. на министъра на околната среда и водите.

През 2012 г. дейността на Националната система за мониторинг на качеството на атмосферния въздух се регламентира със Заповед на министъра на околната среда и водите №1088/20.12.2010 г., в т.ч. брой, вид на пунктовете, контролирани атмосферни замърсители, методи и средства за измерване.

През 2012 г. Националната система за контрол на КАВ се състои от следните пунктове:

- ✓ 30 стационарни автоматични измервателни станции (АИС);
- ✓ 4 АИС за мониторинг на КАВ в горски екосистеми (Рожен, Юндола, Витиня и Старо Оряхово);
- ✓ 7 ДОАС системи (Differential Optical Absorption Spectroscopy), разположени в градовете Свищов, Никопол, Силистра, Бургас и Стара Загора (с. Могила), с. Остра Могила и с. Ръжена;
- ✓ 9 пункта с ръчно пробонабиране и последващ лабораторен анализ.

В Националната система за мониторинг на КАВ ежедневно се контролират концентрациите на основните показатели, съгласно закона за чистотата на атмосферния въздух (ЗЧАВ): фини прахови частици (ФПЧ₁₀, ФПЧ_{2.5}), серен диоксид, азотен диоксид/азотни оксиди, въглероден оксид, озон, бензен, олово, кадмий, никел, арсен, полициклични ароматни въглеводороди (ПАВ). Допълнително, според характера и източниците на емисии в отделни райони от територията на страната се контролират специфичните показатели: амоняк, аерозоли на сярна киселина, толуен, ксилен, стирен, серовъглерод, сероводород, метан и неметанови въглеводороди, както и някои други специфични замърсители.

Контролират се и следните метеорологични параметри: скорост и посока на вятъра, атмосферно налягане, обща слънчева радиация, влажност и температура на въздуха.

Всички автоматични станции (АИС и ДОАС) работят в непрекъснат режим на работа (24 часа), като данните за КАВ от тях постъпват в реално време в съответните регионални диспечерски пунктове (регионални бази данни в РИОСВ) и в централния диспечерски пункт в ИАОС София - Националната база данни за КАВ.

Ръчните пунктове за мониторинг на въздуха работят само в светлата част на денонощието (4 пробовземания на ден, 5 дни в седмицата).

---

¹ Справката е изготвена въз основа на месечните доклади на РЛ и РИОСВ за работния статус на АИС.

Системата за качеството на атмосферния въздух разполага и с 6 броя мобилни автоматични станции (МАС), включени към регионалните лаборатории в София, Пловдив, Плевен, Стара Загора, Варна и Русе. Станциите са разпределени пропорционално по територията на страната като дават възможност за обслужване на територията на цялата страна. МАС се използват за извършване на допълнителни измервания в райони, в които липсват или е ограничен броят на стационарните пунктове, както и при аварийни ситуации, поръчки от държавни и общински организации, за проследяване ефекта от изпълнението на общинските програми за намаляване нивото на атмосферните замърсители. Дейността на МАС ежегодно се регламентира с графици, утвърждавани от министъра на околната среда и водите.

Мониторинговата програма на комплексна фонова станция /КФС/ „Рожен” включва компонент въздух към Националната система за контрол на КАВ и компоненти води, почви и растителност.

- 1. Компонент „атмосферен въздух”- През 2012 г. дейността на Националната система за мониторинг на качеството на атмосферния въздух на КФС „Рожен” се регламентира със Заповед на министъра на околната среда и водите №1088/20.12.2010г. Ежедневно се контролират концентрациите на основните показатели, съгласно закона за чистотата на атмосферния въздух (ЗЧАВ): фини прахови частици (ФПЧ₁₀, ФПЧ_{2.5}), серен диоксид, азотен диоксид/азотни оксиди, озон, бензен, олово, кадмий, никел, арсен, полициклични ароматни въглеводороди (ПАВ). Контролират се и следните метеорологични параметри: скорост и посока на вятъра, обща слънчева радиация, количество валеж, влажност и температура на въздуха.

- 2. Компонент „води”:

- 2.1. Повърхностни води – Мониторинговата програма се извършва на 4 фонови пункта: р. Чепеларска – извор и р. Бяла – над с. Соколовци, Тревистото езеро и Мътното езеро. Честотата на пробовземане е всяко тримесечие.

На горе описаните пунктове се извършва и микробиологично изпитване по четири характеристики.

- Брой пунктове – 4, взети проби – 12, извършени анализи – 202, анализирани показатели – 25.

- 2.2. Мониторинговата програма за отлагания във валеж(дъжд и сняг) – 1 пункт на открито. Честотата на пробовземане е един път в месеца.

- **взети проби – 10**, извършени анализи – **121**, анализирани показатели – **13**.

- 3. Компонент „растителност” - Мониторинг на горски екосистеми. Честотата на пробовземане - растителните проби от началото и в края на вегетационният период.

В програмата за мониторинг като растителни фитомонитори се използват мъхове, лишеи, смърч-едногодишни и двугодишни, листа(иглицы) и мъртва горска постилка.

- **взети проби - 14**, извършени анализи - **66**, анализирани показатели – **6**.

- 4. Компонент „почви” – мониторингът се извършва в три стационара – ФС „Рожен”, мотел „Рожен” и връх „Снежанка. Почвените проби се вземат веднъж годишно

- **взети проби - 18**, извършени анализи - **126**, анализирани показатели – **6**.

Предприети мерки за подобряване на дейността на мрежата за контрол на качеството на атмосферния въздух през 2012 г.

От началото на 2012 г. окончателно е приложен и се използва на локално (РЛ и РИОСВ) и национално (ИАОС) ниво новият софтуерен продукт за обработка и докладване на данните от Националната автоматизирана система за контрол качеството на атмосферния въздух в реално време

Със Заповед № РД-66/03.02.2011 г. на министъра на околната среда и водите беше създадена експертна група, която извърши оценка на разположението на пунктовете за контрол качеството на атмосферния въздух съгласно изискванията на Приложение № 6 към

член 11 от Наредба №12/2010 за норми за серен диоксид, азотен диоксид, фини прахови частици, олово, бензен, въглероден оксид и озон в атмосферния въздух. Изготвен е доклад за последващите дейности за подобряване дейността на Националната автоматизирана система за контрол на КАВ. Докладът е одобрен от МОСВ.

Във връзка с изпълнение изискванията на посочената заповед през 2012 г. паралелни измервания на съдържанието на ФПЧ₁₀ в атмосферния въздух за определяне на необходимостта от преместване на пунктове за контрол качеството на атмосферния въздух се извършиха в София, Пловдив, Смолян, Несебър, Перник и Добрич. Започна преместването на нови площадки АИС “Ян Палах”, гр. Варна и АИС “Добрич”. АИС “Юндола”, АИС “Старо Оряхово” и АИС “Изворите”, Девня са преместени в нови фургони.

Изпълнен е проект „Осигуряване достъп до данните от автоматичните измервателни станции (АИС) от Националната автоматизирана система за контрол качеството на атмосферния въздух (НАСККАВ) от съответната община, на чиято територия е разположена АИС” и сервизна гаранционна поддръжка”.

Следвайки изискванията на Единния подход за осигуряване и контрол на качеството на измерванията на нивата на замърсителите в атмосферния въздух, утвърден със Заповед №50/31.01.2011г. на министъра на околната среда и водите, продължи последващото усъвършенстване на процедурите в него – определяне на приложими експлоатационни характеристики на газанализаторна апаратура за определяне на серен диоксид.

През 2012 год. на станция “Павлово” бе проведен експеримент за доказване на идентичност на измерванията, провеждани по референтния и нереферентни методи на измерване по показател ФПЧ₁₀. Докладът с получените резултати от цялостния експеримент е изпратен до дирекция “Опазване чистотата на въздуха”, МОСВ за утвърждаване.

По програмата на Калибровъчна лаборатория и прилагането на Единния подход за осигуряване и контрол качеството на измерванията на нивата на замърсителите в атмосферния въздух през 2012 г. беше извършена проверка и калибриране на апаратурата за контрол качеството на атмосферния въздух (ККАВ) от експерти на Калибровъчна лаборатория на територията на София и във всички осемте района съгласо приложение 1 от програмата на лабораторията. Калибрирани и проверени, съгласно изискванията на Европейското и националното законодателство по отношение контрола и качеството на измерванията на атмосферен въздух и емисионен контрол са :

468 бр./ 117 бр. – четири пъти през 2012 г. - автоматични газанализатора за контрол качеството на атмосферния въздух (ККАВ);

37 бр. автоматични газанализатора за емисионен контрол;

7 бр. многоканални (многокомпонентни) анализатора за емисионен контрол;

164 бр./ 41 бр. – четири пъти през 2012 г. - пробовземни устройства за ФПЧ₁₀ – проверка по дебит .

Издадени са 195 броя сертификата от калибриране съгласно действаща система за управление на акредитираната лаборатория по Европейски стандарт БДС EN ISO/IEC 17025:2006

Отчет за изпълнение на графика на мобилните станции за контрол качеството на атмосферния въздух през 2012 г., утвърдени от МОСВ

Мобилните станции се използват за извършване на допълнителни измервания в райони, в които липсват или е ограничен броя на стационарните пунктове, както и при аварийни ситуации, поръчки от държавни и общински организации. Изготвен е годишен график за работа на МАС. Графикът е утвърден от министъра на околната среда и водите и е изпратен в РЛ за изпълнение и РИОСВ за сведение и оказване на съдействие.

При изготвяне на графика за 2012 г. са взети предвид следните фактори:

- районите за измерване са определени съгласно утвърдения от МОСВ *Списък на районите за оценка и управление качеството на атмосферния въздух*;
- честотата и продължителността на измерване са определени съгласно изискванията на утвърдената от МОСВ *Инструкция за предварителна оценка на качеството на въздуха*;
- предвидени са допълнителен брой дни за извънредни измервания, аварийни ситуации, поръчки от държавни и общински организации и др.;
- предвидени са паралелни измервания за определяне нивото на ФПЧ10;
- предвидени са достатъчен брой дни за калибриране, профилактика и подготовка за измерването.

В ИАОС е постъпила следната информация за дейността на МАС за контрол КАВ² на изпълнение на графици за 2012 г.:

Таблица 1

РИОСВ	Район за ОУКАВ	Продължителност и честото на измерване по график	Продължителност и честото на измерване	Причина за неизпълнение на графика
Варна Шумен	гр. Каспичан	51 денонощия ЕМ	51 денонощия ЕМ	
	гр. Смядово	51 денонощия ЕМ	51 денонощия ЕМ	
	Добрич, СОУ "Л. Каравелов"	28 денонощия ЕМ	28 денонощия ЕМ	
	Добрич, СОУ "Хан Аспарух"	28 денонощия ЕМ	28 денонощия ЕМ	
Плевен Враца Монтана	Мездра	51 денонощия ЕМ	51 денонощия ЕМ	
	Троян	51 денонощия ЕМ	51 денонощия ЕМ	
	Вършец	51 денонощия ЕМ	51 денонощия ЕМ	
Пловдив Пазарджик Смолян	Първомай	51 денонощия ЕМ	44 денонощия ЕМ	Недостиг на технологично време, поради необходимост от допълнително измерване във връзка с преместване на стационарни пунктове.
	Пещера	51 денонощия ЕМ	51 денонощия ЕМ	
	Пловдив	28 денонощия ЕМ	28 денонощия ЕМ	
	Смолян	28 денонощия ЕМ	28 денонощия ЕМ	
Русе В. Гърново	Провадия	51 денонощия ЕМ	51 денонощия ЕМ	
	Исперих	51 денонощия ЕМ	51 денонощия ЕМ	
	Елена	51 денонощия ЕМ	51 денонощия ЕМ	
София Перник	Самоков	51 денонощия ЕМ	51 денонощия ЕМ	
	Перник	28 денонощия ЕМ	28 денонощия ЕМ	

² Протоколите от измерванията на КАВ с мобилните станции се съхраняват в дирекция „МООС“ и ГД ЛАД

Благоевград	Павлово	28 денонощия ЕМ	28 денонощия ЕМ	
	Орлов мост	28 денонощия ЕМ	28 денонощия ЕМ	
Стара Загора Бургас Хасково	Айтос	51 денонощия ЕМ	51 денонощия ЕМ	
	Харманли	51 денонощия ЕМ	51 денонощия ЕМ	
	Несебър	28 денонощия ЕМ	28 денонощия ЕМ	
	Хасково	28 денонощия ЕМ	28 денонощия ЕМ	

ЕМИСИОНЕН КОНТРОЛ

Инструментален контрол

В изпълнение на изискванията на Наредба № 6/1999 г. за реда и начина за измерване на емисиите на вредни вещества, изпускани в атмосферния въздух от обекти с неподвижни източници (изм. и доп. ДВ 34/2011г), ИАОС, съгласувано с РЛ, РИОСВ и МОСВ изготви годишен график на предприятията с източници, подлежащи на контролни измервания от РИОСВ. Графикът е утвърден от министъра на околната среда и водите и е изпратен в РЛ и РИОСВ за изпълнение.

При изготвяне на графика се вземат предвид следните обстоятелства:

- предприятията, подлежащи на контролни измервания от съответната РИОСВ се контролират един път годишно. При промяна вида на горивните уредби, горивата или при други технологични промени се извършват измервания два пъти годишно;
- резултатите от контролните измервания се изпращат от РИОСВ в ИАОС до 15 дни след изтичане на съответното полугодие;
- за предприятията с утвърдени планове за мониторинг, РИОСВ следи за стриктното им спазване, като 15 дни след изтичане на всяко полугодие информира ИАОС и МОСВ за изпълнението им;
- за предприятия с утвърдени планове за мониторинг, които са значителни източници на вредни вещества, по преценка на РИОСВ, се извършват допълнителни контролни измервания;

В ИАОС е постъпила информация за проведен инструментален контрол на следния брой предприятия, източници на емисии на вредни вещества в атмосферния въздух през 2012 г.:

Таблица 2

Общо	График на МОСВ		Изпълнение		
	Брой обекти	Брой ПОТ	Брой обекти	Брой ПОТ	Причини за неизпълнение
Благоевград	5	6	5	6	Изпълнен график
Бургас	14	34	12	32	2 – не работят
Варна	1	1	5	5	Изпълнен график
Враца	8	14	6	11	2 – не работят
В. Търново	9	14	8	13	1 – не работи

Монтана	10	10	7	7	2 – не работят 1 – работи с ограничен капацитет
Пазарджик	12	15	5	6	7 – преустановена производствена дейност
Плевен	3	4	3	4	Изпълнен график
Пловдив	5	5	2	2	1 - техническа невъзможност да се извърши от РЛ-Пловдив. 1 – неритмично натоварване 1 - преустановена производствена дейност
Русе	9	15	15**	27	1 – представени СПИ за актуализиране на санкция
Смолян	6	7	4	5	2 – не работят
София/ИАОС	8	10	3	3	1 - временно прекратена производствена дейност 2 – прекратена производствена дейност 1 - не работи, поради ремонт 1 - работи с намален капацитет
Перник	5	6	4	4	1 – не е в експлоатация
Ст. Загора	2	5	2	5	Изпълнен график
Хасково	9	22	6	15	3 – не работят
Шумен	25	30	24	28	1 – работи с намален капацитет
Всичко:	131	198	111	173	31

22 обекта са преустановили дейността си;

4 обекта работят с намалени мощности и неритмично натоварване

1 обект с временно прекратена дейност

1 обект не е в експлоатация

1 обект представени СПИ за актуализиране на санкция

1 обект техническа невъзможност да се извърши измерване от РЛ Пловдив

1 не работи, поради ремонт.

* РЛ Варна е извършила допълнителен мониторинг на 4 асфалтови бази, разположени на територията на РЛ Шумен

** РЛ Русе е извършила допълнителен мониторинг на 7 предприятия, разположени на територията на РЛ В. Търново

Предприети мерки за подобряване на дейността на системата за мониторинг на емисии на вредни вещества във въздуха през 2012 г.

Графикът за 2012 г. е изготвен чрез оптимизиране на броя на контролираните предприятия, а именно: не са включени обекти, провеждащи СПИ и/или СНИ съгласно

Наредба за изменение и допълнение на Наредба №6/1999 г. за реда и начина за измерване на емисиите на вредни вещества, изпускани в атмосферния въздух от обекти с неподвижни източници, публикувана в ДВ бр.34/29.04.2011.

През 2012 г. Калибровъчна лаборатория поддържа обхвата си на акредитация за всички използвани процедури по калибриране и осигуряване качеството на данните по отношение на контрол качеството на атмосферния въздух и емисионен контрол.

ПОВЪРХНОСТНИ ВОДИ

Физикохимичен мониторинг на повърхностни води

През 2012 г. в подсистемата са взети общо **2908** броя проби от 429 пункта.

Данните за проведения мониторинг са систематизирани в долната таблица, на база информацията, постъпила от лабораториите на ИАОС в националната база данни на ИАОС.

Таблица 3

БД	РЛ	Брой по НСМОС	Действително изследвани		
		Заповед № РД - 715/02.08 .2010 г.			
		Пунктове	Брой протоколи	Пунктове	Пробонабирания
БДУВ Дунавски район	Варна	3	8	2	8
	Велико Търново	30	146	28	146
	Враца	11	55	11	55
	Монтана	25	146	25	146
	Плевен	27	126	27	126
	Русе	18	131	18	131
	София	24	84	24	84
	Шумен	5	46	5	46
БДУВ Черноморски район	Бургас	44	525	44	525
	Варна	26	318	26	318
	Шумен	24	262	24	262
БДУВ Източнореломорски район	Бургас	1	4	1	4
	Пазарджик	21	117	21	117
	Пловдив	27	164	27	164
	Смолян	12	96	12	96
	София	11	92	11	92
	Ст. Загора	28	110	28	110
	Хасково	23	238	23	238
БДУВ Западнореломорски район	Благоевград	33	117	33	117
	Смолян	4	25	4	25
	София	35	98	35	98
Общо		432	2908	429	2908

Изпълнение на програмата за хидрометричен мониторинг на повърхностни води

Хидрометричният мониторинг на повърхностни води се изпълнява от ИАОС – РЛ. През 2012г. са проведени 368 измервания на водно количество на 81 пункта. На част от пунктовете не са проведени измервания поради трудна достъпност през зимните месеци и неподходящи условия за провеждане на измервания с хидрометрично витло. В следващата таблица са дадени хидрометрични измервания, проведени през 2012г.

Таблица 4

РЛ	Брой по НСМОС Заповед № РД - 715/02.08.2010г.		Действително проведени измервания	
	Пунктове	Измервания	Пунктове	Измервания
Благоевград	2	8	2	8
Бургас	16	160	16	78
Варна	1	4	-	-
Велико Търново	9	52	8	27
Враца	7	44	7	42
Монтана	8	48	8	44
Пазарджик	1	4	-	-
Плевен	14	64	13	28
Пловдив	1	4	1	2
Русе	7	28	6	24
Смолян	3	12	3	12
София	7	28	5	18
Стара Загора	3	12	3	11
Хасково	1	4	1	2
Шумен	9	84	8	72
Общо	89	556	81	368

Изпълнение на програмата за хидробиологичен мониторинг на повърхностни води за 2012 г.

За 2012 г. са планирани 874 пункта за хидробиологичен мониторинг на повърхностни води в съответствие със Заповед № 715/02.08.2010г., като точният брой на пунктовете е регламентиран с официални писма на Басейновите дирекции (писмо № шк-01.9/01.06.2012 г. на Западноромановската басейнова дирекция; писмо № 04-01-1830/22.06.2012 г. на Черноморската басейнова дирекция; писмо № 3197/19.05.2012 г. на Дунавската басейнова дирекция, имейл от дата 15.06.2012г. на Източноромановската басейнова дирекция).

През 2012 г. са обходени всички пунктове, включени в програмата за хидробиологичен мониторинг. Събрани са над 85% от планираните проби, като не са взети проби само от пунктове с неподходящи условия (много високи води, пресъхнали или недостъпни пунктове, коригирани речни корита).

Събраните проби за определяне на *макрозообентос* вече са анализирани.

Събраните проби *фитобентос* са анализирани както следва :

- в РЛ Пазарджик - проби *фитобентос* от РЛ Монтана РЛ Пловдив, РЛ Смолян и РЛ Стара Загора;
- в РЛ Велико Търново - проби *фитобентос* от РЛ Бургас, РЛ Шумен и РЛ Велико Търново;
- в ЛБМ София – проби *фитобентос* от РЛ Благоевград и ЛБМ София .

Относно определянето на биологичен елемент за качество *макрофити* -обходени са всички планирани пунктове. Извършено е охарактеризиране на макрофитните участъци по липса или наличие на макрофити.

Подробно дейността на лабораториите и текущите проблеми са отразени в приложената таблица.

Отчет за изпълнението на програмата за хидробиологичен мониторинг за реки за 2012 г.

Таблица 5

БД	РЛ	макрозообентос				макрофити			фитобентос				Забележки
		планирани пунктове	посетени пунктове	проби	извършени анализи	планирани пунктове	посетени пунктове	описани макрофити	планирани пунктове	посетени пунктове	проби	извършени анализи	
ЧР	Бс	38	38	28	28	22	22	19	23	23	20	12	БД ЧР е включила в програмата за 2012г. 38 пункта за МЗБ, като 10 от тях са пресъхнали/недостъпни. МФ - 3 недостъпни пункта. ФБ - 2 пресъхнали и 1 с неподходящ субстрат. Анализите за ФБ се извършват от РЛ Велико Търново . Останалите 8 пр. за ФБ са анализирани през

													2011г и са отпаднали от програмата за 2012г.
ЧР	ШМ	22	22	22	22	7	6	6	4	4	3	3	Не са събрани 1 проба МФ и 1 ФБ, поради 1 пресъхнал пункт. Анализите за ФБ се извършват от РЛ Велико Търново
ДР	ВТ	49	49	47	47	31	31	29	35	35	32	32	Не са събрани 2 проби МЗБ, 2 проби МФ и 3 ФБ, поради 2 пресъхнали пункта и 1 зарит с баластра пункт.
ДР	МТ	33	33	30	30	33	33	30	38	38	35	35	Не са събрани 3 проби МЗБ, МФ и ФБ, поради 3 недостъпни пункта. Анализите за ФБ се извършват от РЛ Пазарджик
ДР	Сф	22	22	22	22	22	22	22	22	22	22	22	
ИБР	Пз	-				-			-				
ИБР	СтЗ	149	149	105	104	8	8	5	8	8	7	7	БД ИБР е включила в програмата за 2012г. 149 пункта за МЗБ-от тях 44 пункта не са пробонабрани поради недостъпни, високи води, пресъхнали, маловодие. За 1 от анализирани проби липсват индикаторни таксони. Поради неподходящи условия не са пробонабрани 3 пункта МФ и 1 ФБ. Анализите за ФБ се извършват от РЛ Пазарджик
ИБР	Бс	6	6	6	6	-			-				
ИБР	Пл	136	136	136	136	10	10	10	10	10	10	10	
ИБР	См	87	87	71	71	8	8	3	8	8	8	8	16 проби МЗБ не са събрани, поради пресъхнали/недостъпни пунктове. На 5 пункта липсват МФ. Анализите за ФБ се извършват от РЛ Пазарджик
ИБР	Сф	15	15	15	15	-			-				
ЗБР	Сф	80	80	60	60	9	9	8	20	20	14	14	20 пункта МЗБ са недостъпни, пресъхнали или претърпели корекция на речното корито. МФ - 1 пресъхнал пункт. ФБ - 6 пункта - пресъхнали, корекция на реката.

ЗБР	Блг	109	109	75	75	11	11	5	22	22	22	22	34 пункта МЗБ са пресъхнали/недостъпни. На 6 пункта липсват МФ. Анализите за ФБ се извършват от ЛБМ София
ЗБР	Пл	11	11	11	11	1	1	1	3	3	3	3	Анализите за ФБ се извършват от РЛ Пазарджик

ПОДЗЕМНИ ВОДИ

През 2012 г. мониторинга на подземните води е проведен по програми за мониторинг на химичното състояние - контролен и оперативен мониторинг, утвърдени със Заповед № РД - 715/02.08.2010 г. на Министъра на околната среда и водите. Мониторингът е проведен в 309 (3 само за количествени измервания) пункта, като са взети 1336 проби (взета проба от РЛ –от 1 пункт на една дата се брои като 1 проба, независимо, че е в няколко шишета и част от тях са изпращани на други РЛ – подизпълнители), включително 11 измервания само на водни нива или дебита. Анализите са извършени по следните групи показатели:

1. Физико-химични:

- I^{ва} група – основни физико-химични показатели;
- II^{ра} група – допълнителни физико-химични показатели.

2. Специфични замърсители

- I^{ва} група - метали и металоиди;
- II^{ра} група -органични вещества.

За БДДР има изискване по Заповед № РД - 715/02.08.2010 г. да се пробонабира допълнително веднъж годишно за основни физико-химични показатели; за допълнителни физико-химични показатели – 2 пъти/годишно и за метали и металоиди 2 пъти годишно.

Основните физикохимични показатели се пробонабират с честота – 2 до 4 пъти /годишно, за допълнителните физикохимични показатели честотата е – 1 до 4 пъти /годишно; за металите и металоидите е 1-2 пъти и за органичните вещества – 1 път/ годишно.

Данните за действително пробонабраните пунктове и извършените пробовземания от Регионалните лаборатории през 2012 г. към общо планираните по НСМОС са представени в следващата таблица:

Таблица 6

Басейнова дирекция	Регионална лаборатория	Брой по НСМОС		Действително изследвани през 2012г.		
		Заповед № РД - 715/02.08.2010 г. (вкл.питейни за БДДР)		пунктове	проби	Проби като подизпълнител
		пунктове	проби			
БД Дунавски район	Варна	9	46	9	46	32
	В. Търново	9	52	9	65	25
	Враца	8	48	8	56	1
	Монтана	15	86	15	96	32
	Плевен	21	118	21	134	41

	Русе	14	80	14	88	
	Централен офис-София	19	94	17	87	23
	Шумен	5	24	5	24	
	Пловдив					
БД Черноморски район	Бургас	18	60	17	56	9
	Варна	28	89	28	89	77
	Шумен	21	80	21	82	
БД Източнобеломор ски район	Бургас	3	12	3	12	
	Пазарджик	12	46	12	47	
	Пловдив	15	56	16	56	46
	Смолян	9	28	9	28	
	София	5	18	5	18	
	Ст. Загора	35	138	40	156	
	Хасково	18	72	20	80	
БД Западнобеломорс ки район	Благоевград	22+3	70	22 и 3 пункта само за количество	67 и 11 измерва ния само за количест во	
	София	15	40	15	38	
	Пловдив					
Общо		301	1257	306	1325	

Разликата в общия брой пробовзети пунктове и пунктове по програма се дължи на няколкото нови пункта, които бяха включени от БДИБР, а именно 9 нови пункта

BG3G000000QMP134 Зимница, ПС-ПБВ - 4 сондажа
 BG3G0000AQHMP131 Крумовград, ПС "Крумовград" - 3 шахтови кладенеца
 BG3G000prQrMP122 Пловдив, ШК 1 - КЦМ
 BG3G000eN12MP124 Генерал Инзово, ПС "Генерал Инзово" - Извор
 BG3G000000QMP126 Ханово, Група "Скалица" - ПС "Ханово" - Сондаж
 BG3G00aprQrMP123 Пловдив, ТК №1 - "Мовенди"
 BG3G00AHN12MP132 Свиленград, Сондаж-винарна
 BG3G000000QMP133 Кортен, ВС „Север” - 2 Сондажа + 6 Кладенеца
 BG3G00000T3MP137 Езеро, ВС „Депсизи” - Сондаж

Не са пробовземани поради разрушаване или отпадане по обективни причини 3 пункта:

BG1G00000NQMP167 Яна, МП 32 "Завод Мургащ"
 BG2G000000NMP068 Дюлево, Б-160 сондаж - наблюдателен
 BG3G000000QMP042 Пловдив, Сондаж - "МАРИЦАТЕКС" АД

И един пункт не е пробовземен - BG1G00000NQMP165 Слишовци, ШК
 ПС"Слишовци" – направен е оглед на място и предстои да се замени със сондаж при гр.Трън

Като цяло програмите са изпълнени. Регистрирани са отделни липси, които са посочени по-долу, като са представени и причините за неизпълнението.

Част от РЛ са изработвали проби като подизпълнител на други РЛ:

РЛ-Варна –извършени анализи за тежки метали (28 проби), манган (69 проби) и пестициди (5 проби) - на РЛ-Шумен и анализ на живак (12 проби) на РЛ-Русе

Централна лаборатория София –извършени анализи за обща алфа и бета активност (14 проби), живак(1 проба) и пестициди (8 проби) за РЛ Благоевград.

РЛ- В.Търново- извършени са анализи за тежки метали (12 проби), общо желязо, общ манган (12 проби), натрий и калий (25 проби) на РЛ-Русе;

РЛ- Враца- извършен е анализ за обща алфа и обща бета активности на РЛ – Русе - 1 проба

РЛ-Монтана- извършени са анализи на тежки метали (32 проби) и манган (32 проби) на РЛ-Враца;

РЛ-Плевен- извършени са анализи на stronций (8 проби) на РЛ-Враца; 18 проби за живак на РЛ В.Търново и 15 проби за пестициди на РЛ Монтана.

РЛ-Пловдив- извършени са анализи - 2 протокола на РЛ Благоевград – органични замърсители, включително полихлорирани бифенили в 1-я протокол; 8 протокола на РЛ Враца – пестициди и полихлорирани бифенили; 20 протокола за тетрахлоретилен и трихлоретилен и 1 протокол за изомери и метаболити на ДДТ за РЛ Плевен; 15 протокола за тетрахлоретилен и трихлоретилен за РЛ Монтана.

РЛ-Благоевград – извършвала е количествен мониторинг в 11 пункта – 27 измервания

РЛ-София – извършвала е количествен мониторинг в 2 пункта на БД ИБР и в 3 пункта на БДЗБР – 10 измервания

РЛ-Пловдив – извършвала е количествен мониторинг в 2 пункта на БДИБР – 7 измервания.

РЛ-Хасково – извършвала е количествен мониторинг в 3 пункта на БДИБР – 7 измервания.

Регистрираните проблеми могат да се обобщят, както следва:

РЛ Благоевград – Липси:

BG4G000PZC2MP057, Якоруда, Сондаж, ВиК-Благоевград – 1-во тимесечие;

BG4G000000QMP075- хотел „Пири”, шахтов кладенец- град Банско – трябвало е 4 пъти, а е пробовзет 2 пъти през 2012г.

- **Пункт BG4G000PZC2MP057**, Якоруда, Сондаж „ВиК Благоевград-не е пробонабран през първото тримесечие на 2012 г.поради изключително тежки зимни условия и недостъпност на пункта.

-**Пункт BG4G000000QMP075,хотел "Пири"**, шахтов кладенец-гр.Банско- пробовземане е извършено два пъти годишно, поради факта, че собствениците на хотела са изключили и заимили помпата на съоръжението(на 26.09.2012 г. и на 06.11.2012г. обектът е посетен, но не са взети водни извадки).

Липсват данни едно пробовземане за допълнителните показатели – нитрити, желязо, манган и фосфати за 10 пункта – съответно са 3 пъти годишно, а е трябвало да са 4 пъти:

BG4G000000QMP085 Благоевград, Тръбен кладенец "ВиК - Благоевград"ОО

BG4G000000QMP064 Петрич, Кладенец " ВиК - Петрич" ЕООД

BG4G000000QMP070 Симитли, Кладенец "ВиК - Благоевград" ООД

BG4G0000PT3MP044 Разлог, 'Извор "Язо"

BG4G000000QMP077 Копривлен, Кладенец ПС-ПБВ за село Копривлен "ВиК

BG4G000000NMP078 Петрич, Сондаж "Евросервиз - 21" ООД

BG4G000000QMP065 Петрич, Кладенец "Бетонстрой"

BG4G000PZC2MP057 Якоруда, КЕИ, ВиК-Благоевград

BG4G000000QMP102 Петрич, Еко Елда България, ШК

BG4G000000QMP101   Петрич, БДЖ, кладенец екипировъчен пункт

РЛ Бургас – програмата на БДЧР е изпълнена. Пункт BG2G000000NMP068 Дюлево, Б-160 сондаж – наблюдателен е проблемен за пробонабиране с прочерпване. След съгласуване с БДЧР -писмо с Изх.№ 04-01-88/38/26.07.2011г., пункта е отпаднал от мрежата за химичен мониторинг.

За пункт BG3G000000NMP015 Чубра, ТК – 3, липсва анализ на манган за 4 тримесечие.

РЛ Варна – програмата е изпълнена

РЛ Враца – програмата е изпълнена

РЛ ВеликоТърново – програмата е изпълнена

РЛ Монтана – програмата е изпълнена.

С изключение на показатели по базова програма за пункт BG1G0000QALMP289 , Дунавци, ТК 1-Хана прогрес – трябва да е 5 пъти (заради зона за питейно водоснабдяване), а е 4 пъти годишно. Причините са обективни - не е извършено пробовземане, поради неработеща помпа за водочерпене. За проблема РЛ Монтана е уведомила БДУВДР гр.Плевен с писмо изх.№156/05.04.201г. След отремонтиране на техниката пробонабирането е продължило по график.

РЛ Пловдив

По искане на БДИБР в програмата за мониторинг са включени следните нови пунктове, които са пробонабирани 4 пъти през 2012 г.:

- BG3G000prQrMP122 Пловдив, ШК 1 – КЦМ
- BG3G00apqRrMP123 Пловдив, ТК №1 - "Мовенди"
- Липси:

Пункт BG3G000PRQPMP005 Карлово, Сондаж – 1 не е пробонабиран за 2,3 и 4 тримесечие на 2012 г. Пункта се намира в Месокомбинат Карлово и е преустановено използването му- помпата е демонтирана и не може да се извърши пробовземане с наличната в РЛ техника.

Пункт BG3G00000РТMP076 Бачково, Извор "Клувията", не е пробонабиран през първото полугодие т.к. е бил непроходим заради снеговалежите. Уведомени сме.

Пункт BG3G000000QMP042 Пловдив, Сондаж - "МАРИЦАТЕКС" АД – не е пробонабиран през 2011 г. и 2012 г. - поради смяна на собствеността на фирмата и невъзможен достъп – уведомени сме с писмо;

РЛ Плевен – програмата е изпълнена.

РЛ Пазарджик – програмата е изпълнена

РЛ Русе – програмата е изпълнена

РЛ Стара Загора –

По искане на БДИБР в програмата за мониторинг са включени следните нови пунктове, които са пробонабирани.:

- BG3G000eN12MP124- Генерал Инзово, ПС "Генерал Инзово" – Извор
- BG3G000000QMP133 -Кортен, ВС „Север” - 2 Сондажа + 6 Кладенеца
- BG3G000000QMP126- Ханово, Група "Скалица" - ПС "Ханово" – Сондаж
- BG3G000000QMP134- Зимница, ПС-ПБВ - 4 сондажа,
- BG3G00000ТЗМР137- Езеро, ВС „Депсизи” – Сондаж.

Липсва по един протокол (3 протокола – вместо 4) за :

- BG3G000000QMP008 Тулово, Сондаж- липсва 4-то тримесечие базова програма
- BG3G000000QMP012 Гурково, шахтов кладенец- липсва 4-то тримесечие базова програма
- BG3G00000T1MP075 Питово, извор "Текиря" – липсва едно пробовземане базова програма

Лаборатория Стара Загора не е извършила пробонабиране на подземни води поради липса на достъп на горните три пункта- уведомени сме.

- Липсват единични стойности на допълнителни показатели:

При BG3G00000PG2MP065 Трояново, СК ВС- 2/84д на " Мини Марица изток "ЕАД – липсват отделни стойности на нитрити и фосфати.

Един фосфат липсва при BG3G00000K2MP071 Съдийско поле, Дренаж

Отделни нитрити липсват при Малък манастир, ПС – дренаж, при Великан, Сондаж, дом Ангел Тенев и при Гълъбинци, ПС - ПБВ - Сондаж;

Отделни липсващи стойности за тежки метали:

На арсен при Овчи кладенец, ПС – Сондаж;

алфа и бета активност – при Речица, ПС - ПБВ – Сондаж; при Калояново, ПС – ПБВ и при Малък манастир, ПС - дренаж,

Пропускът на липсващите данни е отстранен. **Допълнително РЛ е въвела липсващата информация в базата данни за подземни води.**

Липсват органични замърсители (тези, които могат да се правят от РЛ – виж забележката в края) при Речица, ПС - ПБВ – Сондаж; Стралджа, ПС - 5 Сондажа, з.Поливна техника; Калояново, ПС – ПБВ; Николаево, Сондаж №1; .

РЛ Смолян – за следните 5 пункта липсват анализи за натрий и калий за второто тримесечие:

BG3G00000PGMP078, Смолян, кв.Райково, извор "Бралото", ВиК Смолян.

BG3G00000ARTMP101, Ерма река, Извор "Главата", ВиК Смолян

BG3G00000ARTMP105, Смолян, Каптиран карстов извор "Свети Иван", ВиК С

BG3G00000РТMP077, Чепеларе, Каптиран карстов извор "Свети Дух"

BG3G00000РТMP081, Рудозем, Извор "Серафимовско дърво"

На първите 3 горепосочени пункта липсва и манган през второ тримесечие.

Пропускът за липсващите анализи(данни) за натрий и калий за второто тримесечие за следните 5 пункта е **отстранен**. – **допълнително РЛ е въвела липсващата информация в базата данни за подземни води.**

Централната лаборатория София

BG1G00000NQMP165 Слишовци, ШК ПС"Слишовци" – След проверка на представители на РЛ София и опит за пробовземане се оказва, че пунктът е недостъпен и не се водочерпи.

Пункт BG1G00000NQMP165 Слишовци, ШК ПС"Слишовци". Този пункт е единствен за подземно водно тяло BG1G00000NQ032. Поради това, че е трудно достъпен след 2010 г. от същия не се пробонабира. ИАОС посети в края на август – пункта при Слишовци (единствената възможност за достъп е през нива – пеша), както и един пункт, който се намира на изхода на гр. Трън и има достъпност, но е престояващ. Поради големия диаметър на сондажа не възможно прочерпване на 3 пъти обема на сондажа. В момента се уточнява собствеността на пункта при гр.Трън и ще се пробовзема чрез прочерпване.

BG1G00000NQMP167 Яна, МП 32 "Завод Мургаш" е отпаднал, сондажа е разрушен,

Мониторингов пункт BG1G00000NQMP167 Яна, МП 32 "Завод Мургаш". Сондажа е разрушен. Не се пробонабира от 2010г. Предложението на БДУВДР е същият да отпадне от програмата за мониторинг.

През 2012г. липсва информация от пробонабиране на следните два пункта от мрежата:

- BG4G000000QMP086, Кочериново, Тръбен кладенец "БДЖ - гара Кочериново" липсват пробовземания от първите 2 тримесечия. Пунктът е посетен три пъти през първо полугодие, но не е работила помпата – уведомени сме.
- За пункт BG1G00000NQMP139 Цацаровци, дренаж "Щървляк" ПС - липсват в единия протокол данни за допълнителни показатели, метали и органични замърсители – допълнителните показатели и металите са пробовземани 3 пъти,

РЛ Хасково – В програмите за мониторинг са включени от БДИБР два нови пункта, които са пробонабирани през 2012 г.

- BG3G00AHN12MP132- Свиленград, Сондаж-винарна,
- BG3G0000AQHMP131- Крумовград, ПС "Крумовград" - 3 шахтови кладенеца.

На Симеоновград и Момоково е трябвало да бъде еднократно направен пендиметалин

РЛ Шумен – Програмата е изпълнена.

Липсват единични стойности:

За BG2G00000K2MP087 Новосел, каптаж, - стойност за температура за 2-ро тримесечие

За BG2G000J3K1MP118 Търговище, Дълбок сондаж " Енергия" – стойност за амониеви йони за второто тримесечие - допълнително са въведени в базата данни.

Дренци, 138 Извор и Подгорица, Шахтов кладенец 1(2) – липса на амониеви йони и разтворен кислород през 1-во тримесечие - по заповед в този пункт NH4 и разтворен кислород се следят 2 пъти в годината- пробонабират се през месеците май и ноември. Резултатите са нанесени в срок.

Обща забележка: РЛ нямат възможност да изпитват 2,4 Д, Ацетохлор, Флутриафлор, Триадименол, Манкоцеб, Тебуконазаол и Циперметрин.

ЕМИСИОНЕН КОНТРОЛ НА ОТПАДЪЧНИ ВОДИ 2012г.

Контролно-информационната система за разрешителни и мониторинг при управление на водите е изградена и функционира на основание чл.171, ал.1 от Закона за водите, Глава пета от Наредба № 1 /11.04.2011 г. за мониторинг на водите. Организирането на дейността е регламентирано в Заповед № РД-382/20.04.2010 г., отменена със влязла в сила Заповед № РД 821/30.10.2012 г. на министъра на околната среда и водите.

Броят на обектите по утвърдения списък за 2011 г. е 557, за 2012 г. е 567, за 2013 г. е 587. Броят на получените през отчетния период информационни карти за 2011 г. е 534. Попълнените информационни карти на обектите, включени в контролно-информационната система за 2012 г. ще бъдат получени на хартиен носител в ИАОС до 30 април 2013 г. Пробовземанията се извършват 2 пъти годишно (през I и II полугодие) за всяко заустване от даден обект, като за селищните канализации без пречиствателни станции и за обекти със сезонен режим на работа, пробовземанията се извършват един път годишно (т.7а от цитираната заповед). Извършват се анализи за посочените в разрешителните за заустване физико-химични показатели. Броят на извършените контролни пробовземания за 2012 са **1256**. Анализът на взетите водни проби се извършва задължително за всички показатели, за които са определени индивидуални емисионни ограничения в разрешителните за ползване на воден обект за заустване на отпадъчни води. Броят на пробите за всеки обект е в зависимост

от броя на заустванията. Във всеки протокол броя на анализирания параметри е средно между 15 и 22.

В съответствие със Заповед № РД 821/30.10.2012 г. на министъра на околната среда и водите от 01.11.2012 г. Регионалните инспекции по околната среда и водите (РИОСВ) започнаха въвеждането на данни от контролната дейност, включително и протоколите от изпитване за физико-химичен анализ на отпадъчни води по влезли в сила разрешителни за ползване на воден обект за заустване на отпадъчни води, издадени по ЗВ и на комплексни разрешителни, издадени по ЗООС, включени в Информационната система за разрешителни и мониторинг при управление на водите.

Общите резултати от контролно-информационната система за състоянието на отпадъчните води, заустващи в повърхностни водни обекти за 2011 г. и получените протоколи за физико-химичен анализ на отпадъчните води от обектите, включени в списъка за 2012 г. са представени в следващата таблица.

Изпълнение на програмата за контролни измервания на състоянието на отпадъчните води, заустващи в повърхностни водоеми

Таблица 7

ИАОС(РЛ)/ РИОСВ	Брой информационни карти 2011 г.		Емисионни измервания (брой взети проби) 2012 г.		Брой параметри за изпитване	
	планирани	отчетени	планирани	отчетени	планирани	отчетени
Благоевград	21	21	47	43	15-20	15-20
Бургас	62	56	130	101	15-20	15-20
Варна	61	55	130	102	15.-20	15-20
Велико Търново	24	24	73	77	14-21	14-20
Враца	28	25	89	87	13-21	13-21
Монтана	25	25	50	50	18-21	18-21
Пазарджик	27	26	86	74	15-18	15-20
Плевен	21	21	36	36	14-21	14-21
Пловдив	46	46	84	81	14-21	14-21
Русе	31	25	86	86	15-20	15-21
Смолян	36	36	62	62	15-21	15-21
София	44	43	117	80	15-20	15-21
Стара Загора	28	29	72	83	15-21	15-21
Хасково	27	25	70	77	15-20	15-21
Шумен	56	53	151	155	15-21	15-25
Перник	20	20	68	62	15-21	15-21
Общо	557	530	1351	1256	15-20	15-21

За някои обекти при извършените проверки не е установено изтичане на отпадъчни води поради преустановена трудова дейност, сезонен режим на работа или намален работен капацитет/представени са протоколи за проверка:

ТМСИ Кочериново – преустановена производствена дейност през 2012 г;

“Бургаски захарен завод гр.Камено с преустановена кампания по преработка на сурова тръстикова захар; Профилакториум Бургаски минерални бани и ЛПС за отпадъчни води - изведени от експлоатация; „Хелд енд холидейс” ЕООД – ЛПСОВ, “Военно полеви учебен полигон Ново село”- с преустановена дейност; “Лукойл България” ЕООД – ПСОВ Аспарухово, общ.Дългопол, ”Автомагистрала “Черно море” АД -асфалтова база с.Припек,общ. Аксаково, “Девненски захарен завод” ЕАД, гр.Девня, ”ТЕЦ Варна” ЕАД – мазутно стопанство, с.Езерово, общ.Белослав, “Одесос ПБМ” АД, гр.Варна, “Манекс сын”

АД, с.Слънчево, общ.Аксаково, Сдружение “ЛРД” м-т “Пода”, общ.Аврен, ПСОВ”Русалка”, общ.Каварна, ”СМС Инвест” с.Осеново, общ.Аксаково, Рибарник”Елешница”, ”Елсед” ООД, с.Гроздьово, общ.Д.Чифлик, Рибарник “Блъсково”, с.Блъсково, общ.Провадия, ПСОВ ”Евксиноград”, гр.Варна – не е взета проба поради липса на изтичане на отпадъчни води; МЗ “Слънчеви лъчи Провадия” ЕАД, гр.Провадия, ПСОВ”Дръндар”, с.Дръндар, общ.Суворово – в момента на проверката не са функционирали; “Вария” ЕООД гр.Роман -цех за преработка на пластмаси, “Завод за хартия” АД гр.Мизия, “Стройкерамика” АД, гр.Мездра - няма изтичане на отпадъчни води; “Каомент” АД гр.Брацигово, ”Калофрукт” ООД, с.Калугерово, общ.Лесичево - преустановена производствена дейност; “Златно руно” ООД-кланица гр.Велики Преслав, ЕТ”Николай Теделчев”-плодохранилище с.Кочово, Галисман” АД-птицекланица с.Енево, “Керамат” АД гр.Каспичан, “Строителни изделия” АД, с.Хан Крум, “Айсис” ООД-консервна фабрика гр.Каспичан,”Спорт” АД, гр.Попово, “Стоманени профили” АД, гр.Попово - прекратена производствена дейност и др.

ОПАЗВАНЕ НА ЗЕМНИТЕ НЕДРА

ИАОС преустанови събирането чрез РИОСВ на информационни карти от концесионерите на съоръжения за управление на минни отпадъци.

ЗЕМИ И ПОЧВИ

Мониторинг на почви - I ниво, широкомащабен мониторинг

Изпълнение на Годишна програма за мониторинг почви- I ниво, 2011 г.

Съгласно утвърдената от изпълнителния директор на ИАОС Годишна програма за мониторинг на почви - I ниво, широкомащабен мониторинг (писмо изх. № 91-00-6718/07.09.2011 г.), почвените проби, взети за изпитване през есента на 2011 г. са анализирани по всички показатели съгласно изискванията на Наредба 4/2009 г. за мониторинг на почвите . Реализирано е наблюдение в 122 пункта от мониторинговата мрежа, от които са взети 732 проби и са извършени 10896 аналитични изпитвания. Протоколите с анализите на всички почвени проби по отношение на индикаторите за оценка (нутриенти, тежки метали, металоиди и органични замърсители) са получени в срок до 31.03.2012 г. и са въведени в националната база данни до края на месец май 2012 г. Получените резултати от извършените анализи са включени в Националния доклад за състоянието и опазването на околната среда за 2011 г.

В следващата таблица е представена информация за планираните и изпълнени дейности съгласно Годишната програма за мониторинг – I ниво, 2011 г.

Таблица 8

Регионална лаборатория	Планирани дейности			Извършени дейности		
	Пунктове	Проби за анализ	Анализиран и показатели	Пунктове	Проби за анализ	Анализиран и показатели
Благоевград	8	48	7	8	48	7
Бургас	9	54	17	9	54	17
Варна	8	48	16	8	48	16
Велико Търново	6	36	19	6	36	19
Враца	5	30	7	5	30	7
Монтана	8	48	17	8	48	17

Пазарджик	6	36	7	6	36	7
Плевен	8	48	16	8	48	16
Пловдив	6	36	16	6	36	16
Русе	10	60	20	10	60	20
Смолян	6	36	7	6	36	7
отдел „ОДАС“ към ГД „ЛАД“	14	84	20	14	84	20
Стара Загора	10	60	19	10	60	19
Хасково	10	60	16	10	60	16
Шумен	8	48	7	8	48	7

Изпълнение на Годишна програма за мониторинг почви - 2012 г.

Съгласно утвърдената от изпълнителния директор на ИАОС Годишна програма за мониторинг на почви - I ниво, широкомащабен мониторинг (писмо изх. № 91-00-3598/27.04.2012 г.), е планирано през 2012 г. да се извърши наблюдение в 119 пункта от мониторинговата мрежа, от които да бъдат взети 716 проби за анализ. Вземането на проби от мониторинговите пунктове е извършено през есента (м. септември и м. октомври) на 2012 г., а резултатите от проведените изпитвания се представят до 31 март 2013 г.. До два месеца от получаване на протоколите в ИАОС, отдел „МБРГЕП“ следва да обработи и включи в базата данни получената информация.

В следващата таблица е представена информация за планираните и извършени дейности съгласно Годишната програма за мониторинг – I ниво, широкомащабен мониторинг, 2012 г.

Таблица 9

Регионална лаборатория	Планирани дейности			Извършени дейности		
	Пунктове	Проби за анализ	Анализирани показатели	Пунктове	Проби за анализ	Анализиран и показатели
Благоевград	8	48	7	8	48	
Бургас	8	48	17	8	48	
Варна	8	48	16	8	48	
Велико Търново	6	36	19	6	36	
Враца	4	24	7	4	24	
Монтана	7	42	17	7	42	
Пазарджик	6	36	7	6	36	
Плевен	8	48	16	8	48	
Пловдив	4	26	16	4	26	
Русе	8	48	20	8	48	
Смолян	10	60	7	10	60	
отдел „ОДАС“ към ГД „ЛАД“	13	78	20	13	78	
Стара Загора	12	72	19	12	72	
Хасково	11	66	16	11	66	
Шумен	6	36	7	6	36	

Мониторинг на почви – II ниво, интензивен мониторинг на процеси с локално проявление

**Изпълнение на Годишна програма за мониторинг почви- II ниво, 2012 г.
Функционална подсистема „ Контрол и опазване на почвите от вкисляване”**

Съгласно утвърдената от изпълнителния директор на ИАОС Годишна програма за мониторинг на почви- II ниво, интензивен мониторинг (писмо изх. № 91-00-3830/11.05.2012 г.), беше планирано през 2012 г. да се извърши наблюдение в 42 пункта от мониторинговата мрежа, от които бяха взети 336 проби за анализ. Вземането на проби от мониторинговите пунктове се извърши през есента (м. септември и м. октомври) на 2012 г., а резултатите от проведените изпитвания се представят до 15 януари 2013 г. До два месеца от получаване на протоколите в ИАОС, отдел „МБРГЕП” следва да обработи и включи в базата данни получената информация.

В следващата таблица е представена информация за планираните и изпълнени дейности съгласно Годишната програма за мониторинг – II ниво, интензивен мониторинг, 2012 г.

Таблица 10

Регионална лаборатория	Планирани дейности			Извършени дейности		
	Пунктове	Проби за анализ	Анализирани показатели	Пунктове	Проби за анализ	Анализирани и показатели
Благоевград	2	16	7	2	16	7
Бургас	4	32	7	4	32	7
Варна	1	8	7	1	8	7
Велико Търново	3	24	7	3	24	7
Враца	2	16	7	2	16	7
Монтана	3	24	7	3	24	7
Пазарджик	3	24	7	3	24	7
Плевен	2	16	7	2	16	7
Пловдив	6	48	7	6	48	7
Смолян	3	24	7	3	24	7
отдел „ОДАС” към ГД „ЛИАД”	4	32	7	4	32	7
Стара Загора	4	32	7	4	32	7
Хасково	2	16	7	2	16	7
Шумен	3	24	7	3	24	7

**Изпълнение на Годишна програма за мониторинг почви- II ниво, 2012 г.
Функционална подсистема „ Контрол и опазване на почвите от засоляване”**

Съгласно утвърдената от изпълнителния директор на ИАОС Годишна програма за мониторинг на почви- II ниво, интензивен мониторинг (писмо изх. № 91-00-3830/11.05.2012 г.), през 2012 г., е извършено наблюдение в 12 пункта от мониторинговата мрежа, от които са взети 144 почвени проби и 12 водни проби за анализ и са извършени 1152 анализа. Вземането на пробите от мониторинговите пунктове е извършено през месец май на 2012 г. Протоколите с анализите на всички почвени проби по отношение на индикаторите за оценка са получени в срок до 31.07.2012 г. и са въведени в националната база данни .

В следващата таблица е представена информация за планираните и изпълнени дейности съгласно Годишната програма за мониторинг – II ниво, интензивен мониторинг на процеси с локално проявление, 2012 г.

Таблица 11

Регионална лаборатория	Планирани дейности			Извършени дейности		
	Пунктове	Проби за анализ	Анализирани показатели	Пунктове	Проби за анализ	Анализирани и показатели
Бургас	2	24	8	2	24	8
Варна	1	12	8	1	12	8
Плевен	3	36	8	3	36	8
Пловдив	3	36	8	3	36	8
Русе	1	12	8	1	12	8
Стара Загора	2	24	8	2	24	8

Складове за пестициди

Ежегодно РИОСВ извършват инвентаризация на складовете за залежали и негодни за употреба препарати за растителна защита и изпращат информацията за обработка в ИАОС в края на годината. Информацията за 2012 г. е предоставена в срок до 15 декември 2012 г. от РИОСВ и ще бъде обработена и отчетена до 31.03. 2013 г.

Ерозия на почвите

Мониторингът на двата вида ерозия: водоплощна и ветрова се извършва чрез два отделни математически модели, а на базата на получените резултати се прави оценка и прогноза на ерозионните процеси в страната. Основната информация за изчисляване и за двата вида ерозия е начин на земеползване, която МЗХ предоставя в края на всяка календарна година. Освен това за водоплощната ерозия са необходими и данни за интензивните валежите от мрежата на НИМХ-БАН през активния вегетационен период. В края на 2012 г. бе сключен договор с НИМХ-БАН за предоставене на необходимите данни за интензивност на валежите. Изчислени са засегнатите площи от водоплощна и ветрова ерозия, а получените резултати са включени в Националния доклад за състоянието и опазването на околната среда за 2011 г.

БИОЛОГИЧНО РАЗНООБРАЗИЕ И ЗАЩИТЕНИ ТЕРИТОРИИ

Програма за екологичен мониторинг в 3^{-те} Национални парка

Изготвени и съгласувани са графици за изпълнение на мониторинговите дейности в трите Национални парка.

Съгласно утвърдените графици за мониторинг на абиотични компоненти в трите Национални парка, през 2012 г. е извършено пробонабиране от 52 пункта за мониторинг на води и е направен анализ на 87 водни проби. От два от пунктовете (пункт - Кръвенишко дере, преди вила ОДП - гр. Стара Загора и пункт - р. "Тъжа" след вливане на "Кръвенишко дере") в НП Централен Балкан не са взети проби от второ пробонабиране поради лоши метеорологични условия.

На територията на трите Национални парка е извършен мониторинг на 40 биологични обекта: растения, животни и гъби, а също и 2 допълнителни показателя: туристически поток и въздействие на туристическия поток върху околната среда и

биоразнообразието. Липсата на данни за някои от биологичните обекти е поради факта, че не са открити на местата заложените в графиците.

Всички протоколи от пробонабиранията са изпратени в ИАОС. Получената информация е обработена и включена в база данни. Част от формулярите за мониторинг на биологичните обекти са попълнени в базата данни към НСМБР.

Национална система за мониторинг на биологичното разнообразие (НСМБР)

Изготвени и съгласувани са графиците за изпълнение на мониторинговите дейности, в съответствие с наличния капацитет от всички РИОСВ, ДНП и ДПП. Същите са утвърдени от Министъра на околната среда и водите. Планираните и изпълнени мониторингови дейности за 2012 г. от РИОСВ, ДНП и ДПП в рамките на НСМБР са представени в таблицата по-долу. Към броя обекти и местата не са включени планираните наблюдения от Средно-зимното преброяване на водолубивите птици, тъй като броят видове варира. Средно-зимно преброяване на водолубивите птици е извършено от следните институции: РИОСВ (Благоевград, Бургас, Варна, Велико Търново, Враца, Монтана, Пазарджик, Перник, Плевен, Пловдив, Русе, София, Стара Загора, Хасково и Шумен), ДНП Централен Балкан, ДПП (Българка и Врачански Балкан).

Таблица 12

РИОСВ/ДНП	Брой обекти по график 2012	Брой места по график 2012 г.	Брой наблюдавани обекти	Брой посетени места
РИОСВ Благоевград	29	26	25	4
РИОСВ Бургас	3	7	3	7
РИОСВ Варна	2	4	1	3
РИОСВ Велико Търново	5	4	3	3
РИОСВ Враца	8	6	3	1
РИОСВ Монтана	4	3	4	3
РИОСВ Пазарджик	9	9	7	2
РИОСВ Перник	7	6	6	2
РИОСВ Плевен	17	14	14	9
РИОСВ Пловдив	5	4	5	5
РИОСВ Русе	5	4	5	5
РИОСВ Смолян	5	17	5	14
РИОСВ София	2	4	2	3
РИОСВ Стара Загора	2	4	2	5
РИОСВ Хасково	13	17	7	13
РИОСВ Шумен	2	2	2	2
ДНП Централен Балкан	35	територията на целия парк	35	територията на целия парк
ДНП Рила	28	територията на целия парк	9	територията на целия парк
ДНП Пирин	25	територията на целия парк	22	територията на целия парк

ДПП Беласица	5	територията на целия парк	5	територията на целия парк
ДПП Българка	20	територията на целия парк	20	територията на целия парк
ДПП Витоша	13	територията на целия парк	11	територията на целия парк
ДПП Врачански Балкан	8	територията на целия парк	7	територията на целия парк
ДПП Златни пясъци	3	територията на целия парк	0	територията на целия парк
ДПП Персина	6	територията на целия парк	3	територията на целия парк
ДПП Рилски манастир	13	територията на целия парк	10	територията на целия парк
ДПП Русенски Лом	6	територията на целия парк	6	територията на целия парк
ДПП Сините камъни	8	територията на целия парк	8	територията на целия парк
ДПП Странджа	6	територията на целия парк	5	територията на целия парк
ДПП Шуменско плато	2	територията на целия парк	2	територията на целия парк
За цялата страна	296	145	237	81

Информационната система към НСМБР е внедрена в регионалните структури (РИОСВ, ДНП, ДПП), като част от данните са въведени в регионалните бази данни и изпратени към Националната база данни, а останалите ще бъдат въведени през първото полугодие на следващата година.

ГОРСКИ ЕКОСИСТЕМИ

Широкомащабен мониторинг на горските екосистеми - (Гори I^{во} ниво)

Изпълнението на програмата за широкомащабен мониторинг на горските екосистеми през 2012 г. се провежда в рамките на Националната система за мониторинг на околната среда. До момента, поради не осигурен източник на финансиране, не е стартирала процедура за възлагане на обществена поръчка за изпълнение на дейностите по “Оценка и мониторинг на горските екосистеми – ниво I, в рамките на Международна кооперативна програма Гори Ниво I и II”. През 2012 год. са обследвани всички 159 пробни площи от мрежата за широкомащабен горски мониторинг. Извършени са оценки на короните по показателя

„обезлистване“ и фитопатологични наблюдения на 5612 пробни дървета, от които 2406 иглолистни дървесни видове и 3206 широколистни. В рамките на предвидените дейности е извършено пробонабиране и морфологична характеристика на почвени проби (органични и минерални – OL, OF + OH, H, 0-10, 10-20 и 20-40 слоеве) в постоянните пробни площи на 2, 9 и част от 8 р-н (общо 28 ПП).

Интензивен мониторинг на горските екосистеми - (Гори II° ниво)

Съгласно мониторинговата програма за 2012 г., утвърдена със Заповед № 18 от 23.01.2012 г., са изпълнени дейности, свързани с пробонабиране и анализ на атмосферни отлагания и стъблен отток, пробонабиране и анализ на лизиметрични води, пробонабиране на проби от дървесен опад, въвеждане на данни от Автоматичните станции за КАВ и метеопараметрите и обработка и анализ на получените резултати. Стационари Витиня и Юндола се обслужват от ИАОС, Дирекция „ЛАД“, а стационар Старо Оряхово - от РЛ Варна. Постъпилата информация е обработена и качена в базата данни на ИАОС. В таблицата е представена информация за планираните дейности за 2012 г. и тяхното изпълнение през календарната година.

За периода 01.01 – 31.12.2012 г. е извършено пробовземане на:

Атмосферни отлагания – съгласно утвърдената програма проби от атмосферни отлагания се събират постоянно на всеки 2 седмици. От началото до края на година са реализирани 25 посещения на ПП Витиня и ПП Юндола и 22 за ПП Старо Оряхово.

Стъблен отток - съгласно утвърдената програма, пробите се събират на всеки две седмици, през летния режим на работа.

Лизиметрични води – съгласно утвърдената програма, пробите се събират на всеки две седмици, през летния режим на работа.

Дървесен опад – съгласно програмата проби се събират 1 път месечно, от всеки уловител по отделно, като се отделят на 3 фракции. Събрани са по 15 проби от всеки стационар, общо 45. Пробите са анализирани в Лаборатория „Качество на почвите и характеристика на отпадъците“.

Автоматичните станции (АИС) на територията на 3-те горски стационара работят в непрекъснат режим на работа (24 часа), като данните за КАВ (серен диоксид, азотен диоксид/азотни оксиди и озон) и метеорологичните показатели (скорост и посока на вятъра, обща слънчева радиация, влажност и температура на въздуха) постъпват в реално време в централния диспечерски пункт на ИАОС София - Националната база данни за КАВ.

Извършена е оценка на короните по показателя „обезлистване“ и фитопатологични наблюдения на 135 пробни дървета в трите стационара.

Таблица 13

<i>Показатели за изпълнение</i>			
Показатели за изпълнение	Мерна единица	Целева стойност 2012г.	Отчет 2012 г.
Широкомащабен мониторинг (Гори I-во ниво)			

<i>Частично обследване</i>			
Брой пробни площи	брой	159	159
Оценка състоянието на короната на моделни дървета	брой	5560	5612
<i>Пълно обследване</i>			
Брой на пробни площи (ПП) с изследване на флористичен състав	брой	28 ПП	предстои , т.к. срокът за извършване на оценка на пролетния аспект на флористичните проучвания беше изпуснат, наблюденията и оценките щеше извършат през пролетта на 2013 г.
Брой на пробни площи (ПП) с изследване на качество на почвите	брой	28 ПП	Извършени са пробонабиране и морфологична характеристика на почвените профили
Интензивен мониторинг на горски екосистеми (Гори II-ро ниво)			
<i>Качество на атмосферния въздух и метеопараметри (Гори II-ро ниво)</i>			
Брой автоматични станции	брой	3	3
Брой измервания	брой	26280	26280
Брой отчитани параметри (задължителни)	брой	11	11
<i>Дървесен опад (Гори II-ро ниво)</i>			
Брой взети проби за химичен анализ на дървесен опад	брой	15x 3 фракции	45
Извършени анализи	брой	765	765
Брой параметри за анализ на проби от дървесен опад	брой	17	17
<i>Атмосферни отлагания и лизиметрични води (II-ро ниво)</i>			
Брой взети проби за химичен анализ на атмосферни отлагания, стъблен отток и лизиметрични води	брой	372(отлагания), 48(лизиметри), 8(ст. отток)	145 - отлагания 7 - лизиметри 8 - ст. отток

Извършени анализи	брой	до 7812(отлагания), до 1000(лизиметри), до 252(ст. отток)	3770 - отлагания, 182 - лизиметри, 208 - ст. отток
Брой параметри за анализ на проби от атмосферни отлагания, ст. отток и лизиметрични води	брой	26	26
Оценка състоянието на короната на моделни дървета			
Брой пробни дървета	брой	135	135
Брой показатели	брой	13	13

РАДИОЛОГИЧЕН МОНИТОРИНГ

Радиологичният мониторинг на околната среда се извършва по програма, утвърдена със Заповед № РД – 227/ 06.04.2007 г. на Министъра на околната среда и водите. В следващата таблица е представена обобщена справка за изпълнението на програмата, **на база получени протоколи за анализирани проби** през 2012 г.

Таблица 14

Лаборатория за радиационни измервания	Аерозоли (бр. проби)						Почви (бр. пунктове)				Води и дънни утайки (бр. пунктове)						Потенциални замърсители (брой)					
	НСМОС			анализирани			НСМОС		анализирани		НСМОС			анализирани			НСМОС			анализирани		
периодичност	1	1 2	2 4	1	1 2	2 4	1	4	1	4	1	2	1 2	1	2	1 2	1	2	4	1	2	4
Бургас	-	-	2 4	-	-	2 4	48	-	48	-	1 0	-	-	1 0	-	-	1 0	-	1	1 0	-	1
Варна	-	-	2 4	-	-	2 1	64	-	64	-	1 0	2	-	5	2	-	5	-	-	5	-	-
Враца	-	-	2 4	-	-	2 6	7	1 3	7	13	3	4	9	3	4	8	-	-	1	-	-	1
Монтана	-	-	2 4	-	-	2 6	42	1 3	42	13	9	1	-	9	1	-	1	1	1	1	1	1
Пловдив	-	-	-	3	-	-	57	-	57	-	2 0	-	-	2 0	-	-	2 6	-	-	2 6	-	-
Плевен	-	1 2	-	-	1 1	-	77	-	77	-	1 1	1 2	-	1 1	1 2	-	3	-	-	3	-	-
Ст.Загора	4	-	-	4	-	-	77	-	77	-	1 2	-	-	1 2	-	-	3 3	-	-	3 2	-	-
София	-	2 4	2 4	-	1 7	2 5	58	-	58	-	1 5	-	-	1 5	-	-	2 1	-	-	2 1	-	-

Изпълнение на мрежата за радиологичен мониторинг, проблеми:

Лаборатория за радиационни измервания - Бургас

Програмата за радиологичен мониторинг е изпълнена в пълен обем.

Пунктовете от мрежата за радиологичен мониторинг се опробват периодично и анализират се пробите се извършва ритмично.

Водните проби се анализират в ЛРИ – София.

Лаборатория за радиационни измервания – Варна

Програмата за радиологичен мониторинг е изпълнена, с изключение на мониторинга на морски води.

Пробонабирането от р. Дунав, при Русе и Силистра се извършва от РЛ –Русе и пробите се изпращат за анализ в ЛРИ- София. Останалите водни проби се анализират в ЛРИ –Варна.

Лаборатория за радиационни измервания - Враца

Програмата за радиологичен мониторинг е изпълнена в пълен обем.

Пунктовете от мрежата за радиологичен мониторинг се опробват периодично и анализирането на пробите се извършва ритмично.

Лабораторията извършва допълнително анализите на водните проби на ЛРИ – Монтана.

Лаборатория за радиационни измервания - Монтана

Програмата за радиологичен мониторинг е изпълнена в пълен обем.

Пунктовете от мрежата за радиологичен мониторинг се опробват периодично и анализирането на пробите се извършва ритмично.

Водните проби се анализират в ЛРИ – Враца.

Лаборатория за радиационни измервания - Пловдив

Програмата за радиологичен мониторинг е изпълнена в пълен обем.

Пунктовете от мрежата за радиологичен мониторинг се опробват периодично и анализирането на пробите се извършва ритмично.

Водните проби се анализират в ЛРИ – София.

Лаборатория за радиационни измервания – Плевен

Програмата за радиологичен мониторинг е изпълнена в пълен обем.

Пунктовете от мрежата за радиологичен мониторинг се опробват периодично и анализирането на пробите се извършва ритмично.

Водните проби се анализират в ЛРИ – София.

Лаборатория за радиационни измервания - Ст. Загора

Програмата за радиологичен мониторинг е изпълнена в необходимия обем.

Водните проби се анализират в ЛРИ – София.

Лаборатория за радиационни измервания – София

Програмата за радиологичен мониторинг се изпълнява ритмично и в необходимия обем.

Лабораторията извършва анализите на водните проби от територията на всички регионални лаборатории за радиационни измервания, с изключение на РЛ – Враца, РЛ – Монтана и РЛ Варна.

МОНИТОРИНГ НА ОТПАДЪЦИ

1. Дейности за изпълнение на ангажиментите на ИАОС по Наредба № 9/28.09.2004 г. за реда и образците, по които се предоставя информация за дейностите по отпадъците, както и реда за водене на публичния регистър на издадените разрешения, регистрационните документи и на закритите обекти и дейности

През отчетния период в ИАОС е получена, въведена на магнитен носител, информация от годишните отчети за:

- образувани производствени или опасни отпадъци – 12 695 броя;
- събиране, транспортиране и временно съхраняване на производствени или опасни отпадъци – 1 311 броя;
- събиране, транспортиране и временно съхраняване на битови и/или строителни отпадъци – 8 броя;
- депониране на отпадъци – 52 броя;
- оползотворяване и/ или обезвреждане на отпадъци – 752 броя.

2. Дейности, свързани с изпълнение на задължения по други нормативни документи

Наредба за опаковките и отпадъците от опаковки приета с ПМС № 41/26.02.2004 г. Във връзка с изпълнение на ангажиментите на ИАОС по цитираната Наредба през отчетния период беше извършено следното:

- актуализирани са списъците на предприятията, задължени да предоставят информация в ИАОС;
- получени и обобщени са 66 броя отчети за рециклирани/оползотворени отпадъци от опаковки;
- обобщени и изпратени до МОСВ данни за изготвянето доклад на Република България до Европейската Комисия в изпълнение ангажиментите на Директива 94/62/ЕО;

Наредба за изискванията за третиране и транспортиране на отработени масла и отпадъчни нефтопродукти, приета с ПМС № 230/01.11.2005 г. ИАОС изготвя информация за събраните количества отработени масла през определени периоди и осъществява достъп до тях, както и годишна справка за начина на оползотворяването им. Дейностите, извършени за изпълнение на ангажиментите на ИАОС съгласно Наредбата са:

- актуализиран е списъка на лицата, които извършват дейности по събиране и/или оползотворяване на отработени масла и отпадъчни нефтопродукти;
- обработена е информация за събраните отработени масла за четвърти период на 2011 г., за първи и втори период на 2012 г., както и информацията за регенерирани и оползотворени отработени масла за 2011 г.

Наредба за изискванията за пускане на пазара на батерии и акумулатори и за третиране и транспортиране на отпадъци от батерии и акумулатори, приета с ПМС № 144/05.07.2005 г.

Във връзка с изпълнение на ангажиментите на ИАОС по цитираната Наредба през отчетния период беше извършено следното:

- актуализиран е списъка на операторите на площадки за събиране и временно съхраняване на НУБА и/или на съоръжения за предварително третиране и съоръжения за оползотворяване, задължени да предоставят периодична информация на ИАОС;
- обобщена е информацията за събраните НУБА за четвъртия период на 2011 г., за първи и втори период на 2012 г., както и обобщена справка за цялата 2011 г. и е осигурен интернет достъп до нея;
- периодично се регистрират лицата, пускащи на пазара батерии и акумулатори в публичния регистър. Регистърът е на обществен достъп чрез интернет страницата на ИАОС.

Наредба за изискванията за пускане на пазара на електрическо и електронно оборудване и третиране и транспортиране на отпадъци от електрическо и електронно оборудване, приета с ПМС № 82/10.04.2006 г.

Във връзка с изпълнение на ангажиментите на ИАОС по цитираната Наредба през отчетния период беше извършено следното:

- обобщена е информацията за събраното ИУЕЕО за четвъртото тримесечие на 2011 г., първи и втори период на 2012 г., както и обобщена справка за 2011 г. и е осигурен интернет достъп до нея;

- актуализиран е списъка на лицата, задължени да предоставят периодична информация на ИАОС;

- изготвен е доклад относно прилагането на национално ниво на Наредба за изискванията за пускане на пазара на електрическо и електронно оборудване и третиране и транспортиране на отпадъци от електрическо и електронно оборудване;

- периодично се регистрират лицата, пускатчи на пазара електрическо и електронно оборудване в публичния регистър. Регистърът е на обществен достъп чрез интернет страницата на ИАОС.

- обобщени и изпратени до МОСВ данни за изготвянето доклад на Република България до Европейската Комисия в изпълнение ангажиментите на Директива 2002/96/ЕО и Решение 2005/369/ЕС;

Наредба за изискванията за третирането на отпадъците от моторни превозни средства, приета с ПМС №311/17.11.2004 г.

Във връзка с изпълнение на ангажиментите на ИАОС по цитираната Наредба през отчетния период беше извършено следното:

- обобщена е информацията за пуснатите на пазара МПС за четвъртото тримесечие на 2010 г. и първи и втори период на 2012 г. и за ИУМПС и е осигурен интернет достъп до нея;

- актуализирани са списъците с фирми, притежаващи разрешения за дейности по събиране и третиране на ИУМПС, както и разположението на техните площадки;

- обобщени и изпратени до МОСВ данни за изготвянето доклад на Република България до Европейската Комисия в изпълнение ангажиментите на Директива 2000/53/ЕС и Решение 2005/293/ЕО;